

Vernieuwing met oog voor historie
De Gentiaanbuurt stamt uit de twintiger jaren van de vorige eeuw en is door de overheid aangeduid als historisch stadsgezicht. De wijk bestaat uit een tiental gesloten bouwblokken rond een groot plein. Het zuidoostelijk deel, dat bestaat uit zes bouwblokken met 265 woningen en negen bedrijfsruimten, is ontworpen door Van Gendt en Kleinhout en is eigendom van woonstichting Ymere. De woonstichting heeft besloten dat de woningen na honderd jaar toe zijn aan grootschalige renovatie en verduurzaming. De woningen worden grondig geïsoleerd en aangesloten op het warmtenet van de gemeente Amsterdam. Om recht te doen aan de beschermde status van de woningen wordt de renovatie uitgevoerd met veel aandacht voor het oorspronkelijke ontwerp van architect A.D.N van Gendt.

Waarderingsschaak Gentiaanbuurt (SteenhuisMeurs)

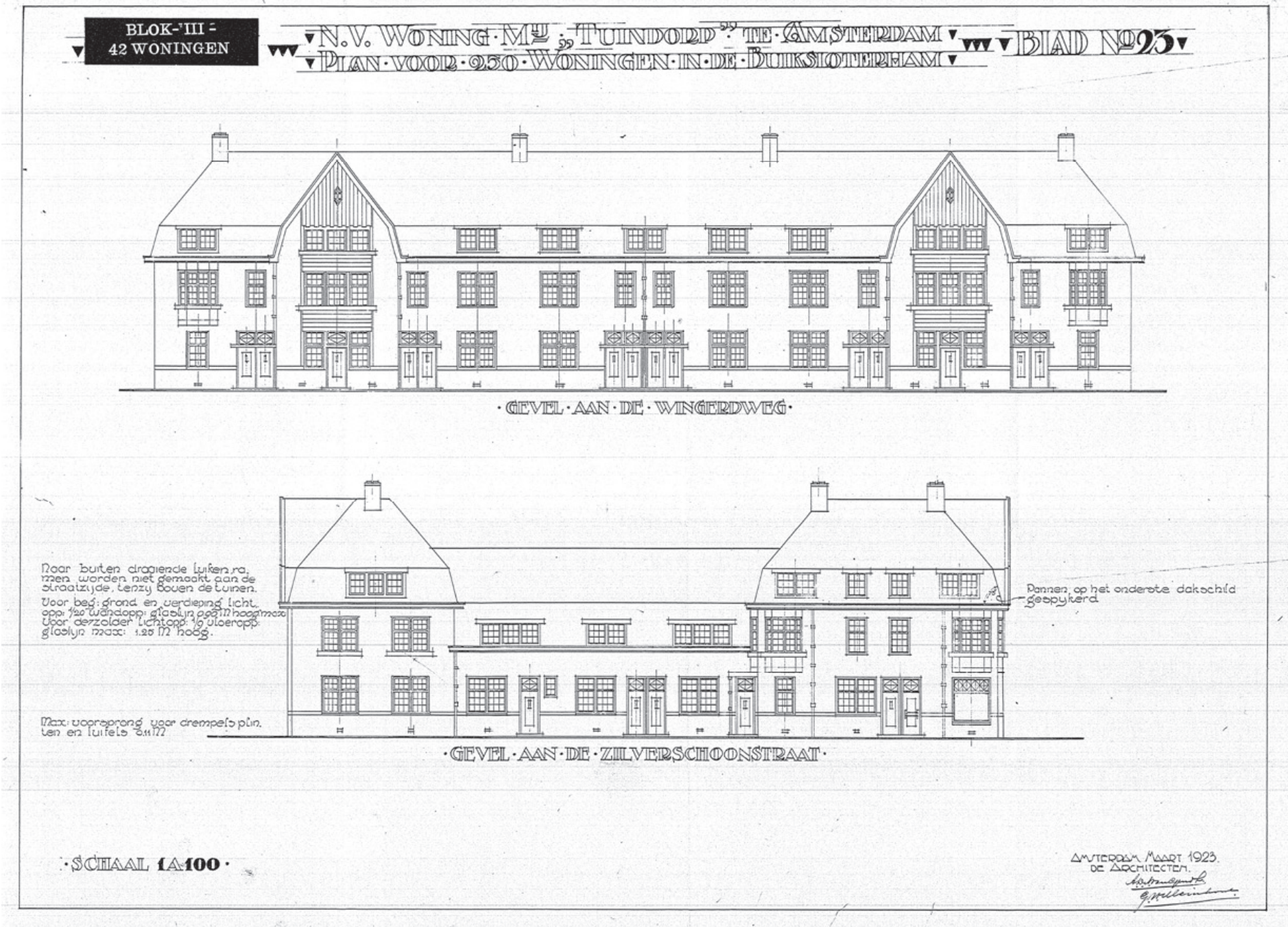
Samenwerking
De renovatie is een samenwerking tussen Ymere, de bewoners, Monumentenzorg, Ibelings van Tilburg architecten, tekenbureau LMV bouw+kundig, constructeur Berkhout Tros, installatieadviseur Nieman, aannemer Van Braam-Minnesma en Vattenfall. Dit team werkt ook aan de renovatie van blok 8, 9 en 10.

De Duizendschoonstraat - Twintiger jaren vorige eeuw

De Duizendschoonstraat - Situatie in 2020 voor renovatie

Dwingende richtlijnen

Aangezien de Gentiaanbuurt rijksbeschermd stadsgezicht is hebben we eerst voor deze woonblokken in overleg met de Monumentenzorg van Amsterdam een ‘Richtlijn Buitenschil’ opgesteld, waarin dwingende richtlijnen voor de renovatie van de buitenschil van deze bijna 100 jaar oude bouwblokken is vastgelegd. Dit rapport vormt het toetsingskader voor de renovatie van de buitenschil van de zes woonblokken van de Gentiaanbuurt.

Architectonische verbijzonderingen

De Gentiaanbuurt ontleent zijn stedenbouwkundige kwaliteiten in belangrijke mate aan de architectonische verbijzonderingen, zoals de detaillering van de houten kozijnen en gootlijsten, hoge erkers met houten gevelbetimmeringen, torentjes, dakkapellen, arcadebogen en opvallende winkelpuien. De in dit rapport omschreven dwingende richtlijnen zijn omschreven per bouwkundig element. Per onderdeel is aangegeven waaraan bij herstel, vervanging of vernieuwing van dat onderdeel moet worden voldaan. Aan de hand van historisch onderzoek zijn de originele kleuren bepaald en weer terug gebracht.

In oude luister hersteld

De woonblokken herbergen een grote variatie aan woningen, van kleinere benedenwoningen tot ruime bovenwoningen. De buitenzijde van de woningen zijn in oude luister hersteld en van binnen gemoderniseerd, en voor een deel van de woningen is ook de indeling volledig nieuw. Ze zijn toekomstbestendig gemaakt met moderne indelingen met een ruimere badkamer en goede keukens, waarbij er soms voor gekozen is het aantal kamers te verminderen.

Tot hoekwoning omgevormde winkels

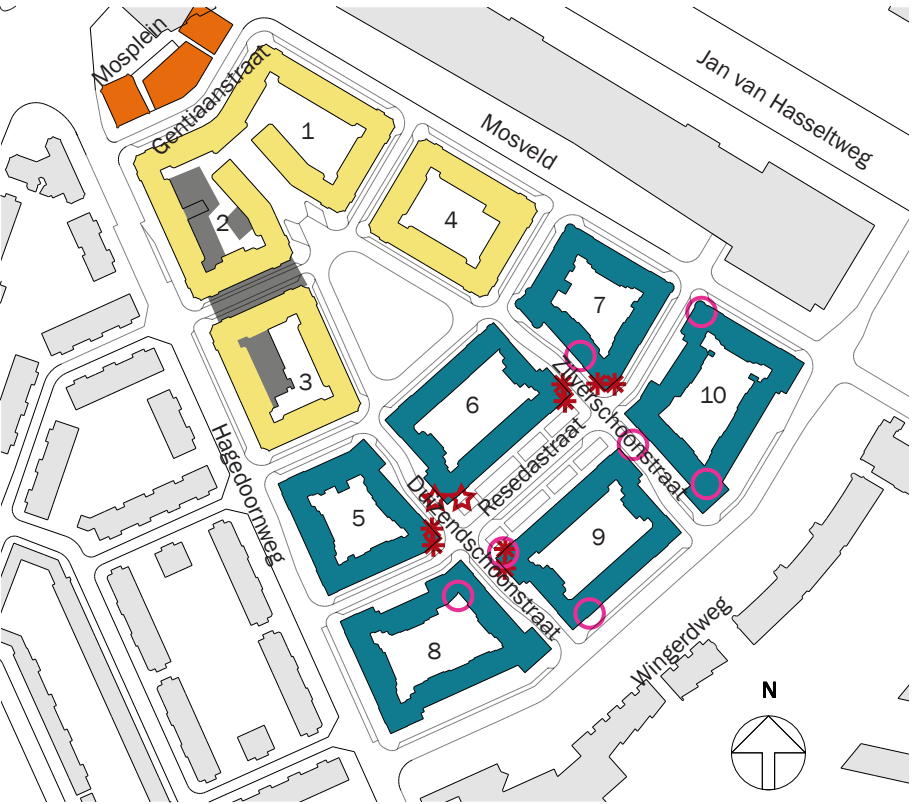
In het oorspronkelijke plan lagen de winkels vooral rondom de Resedastraat, waardoor hier een soort winkelplein ontstond. Door de verplaatsing van winkels in de jaren dertig naar de Hagedoornweg zijn zes van de acht oorspronkelijke winkels woonhuizen geworden. Een van de tot hoekwoning omgevormde winkels beschikte nog over de originele etalageruiten. Bij de renovatie is deze hoek tot in detail teruggebracht naar het origineel, inclusief de bovenlichten met de voor dit blok typerende decoratieve diagonale roedeverdeling (zie pagina 3).

Sloopmateriaal gescheiden afgevoerd

Alle materialen tijdens de sloop zijn verzameld, gescheiden afgevoerd en krijgen elders een duurzame bestemming.

Enkele pagina's uit de richtlijn

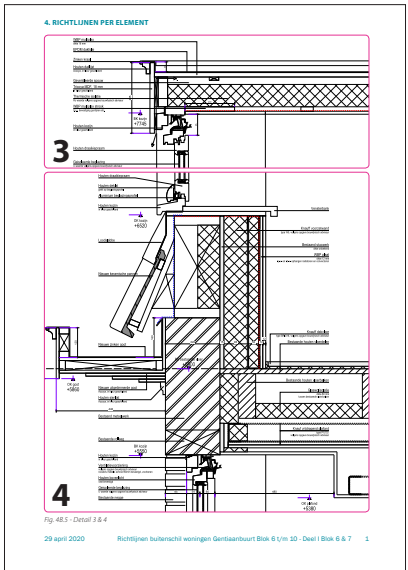
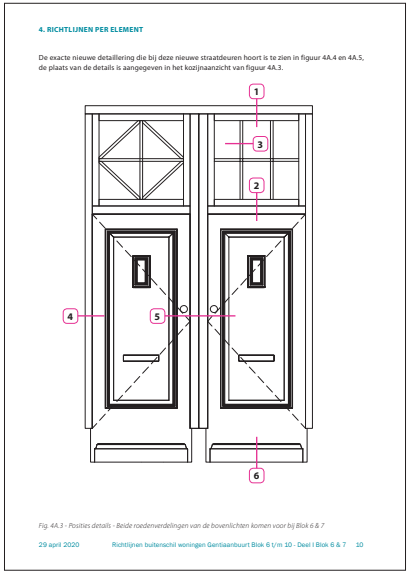
Bouwfases Gentiaanbuurt (SteenhuisMeurs)

De Resedastraat omstreeks 1925 (HNI, Archief (GEND))

Vanuit de Hagedoornweg de Resedastraat inijkend (1989)

Slechte technische staat

De architectuur en de stedenbouwkundige samenhang van deze wijk, gebouwd in de twintigerjaren van de vorige eeuw is in grote lijnen goed bewaard gebleven en heeft een voor Amsterdam-Noord hoge woningdichtheid. Helaas waren de woningen zowel van buiten als van binnen in zeer slechte technische staat. De woningen waren nauwelijks geïsoleerd (energie-index hoger dan 2,4. Label E/F) en de plattengronden voldeden niet meer aan de wensen van deze tijd. Jarenlang waren de bewoners van de blokken onzeker over wat er met hun woningen zou gebeuren. De huizen zagen er van binnen steeds slechter uit. De bewoners hadden last van vocht, tocht en schimmel. De sociale cohesie in de buurt verslechterde. Ook het onderhoud aan de buitenzijde liet veel te wensen over. Dit gaf de buurt een slechte reputatie.

Bewoners betrokken

De bewoners, waarvan sommige al hun hele leven hier wonen, zijn actief betrokken bij de plannen voor de verbouwing. Alle bewoners werden uitgenodigd om samen te discussiëren over hoe ze zouden willen leven. Ze spraken hun wensen uit, zoals een extra slaapkamer of een grote woonkamer. Dit resulteerde in een grote verscheidenheid aan plattengronden, die vervolgens zijn uitgevoerd.

Aardgasvrije wijk

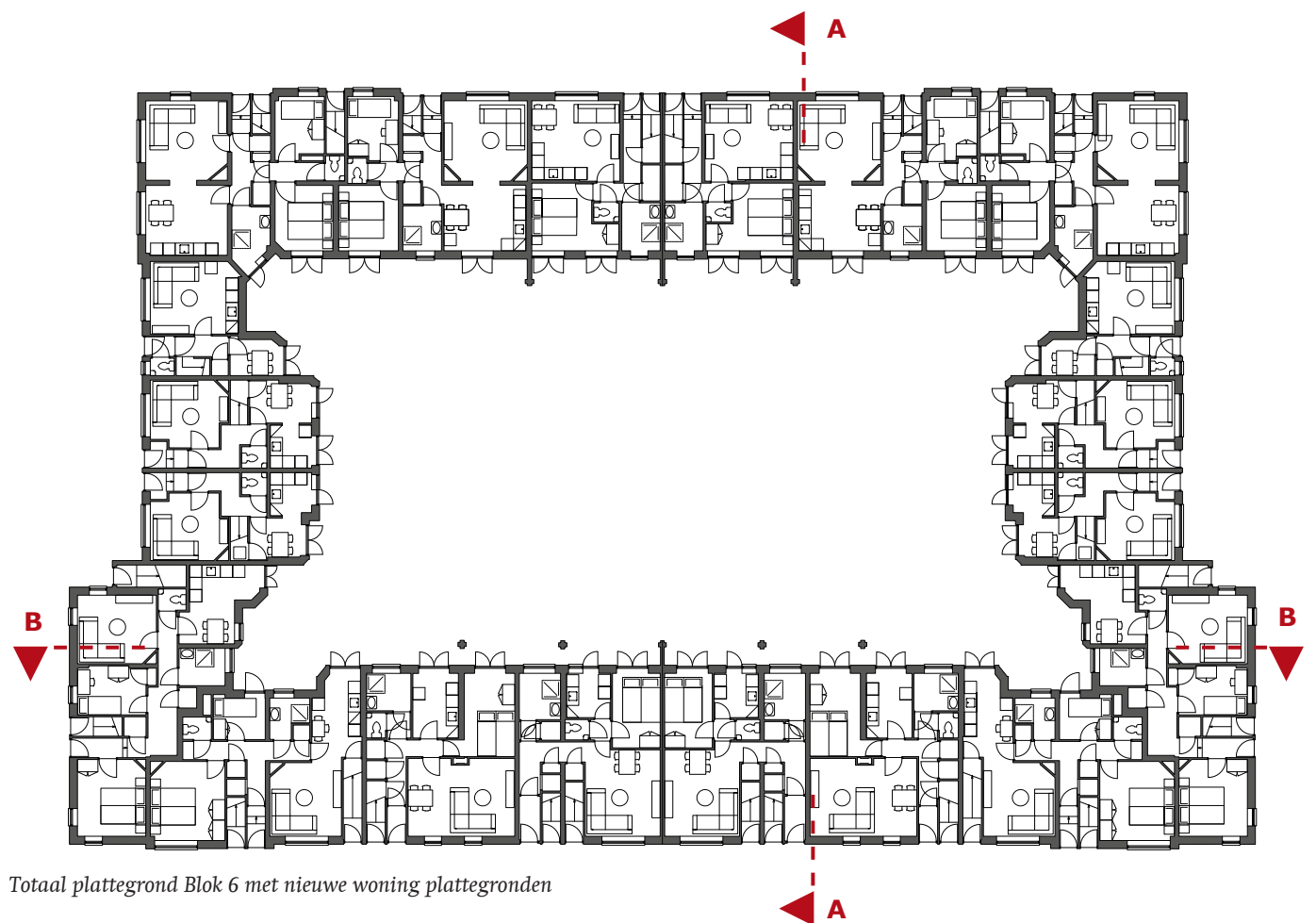
De woningen zijn nu energiezuinig en duurzaam verwarmd (Energie-Index gemiddeld 0,9. Label A). Verwarming en warm water worden geleverd door een aansluiting op het stadswarmtenet. Hiermee is dit de eerste aardgasvrije wijk in de bestaande bouw in Amsterdam. Daarnaast zijn een groot aantal andere duurzame maatregelen getroffen, waaronder isolatie van de buitenmuren van binnenuit, een nieuw dak, nieuwe kozijnen (FSC-hout), mechanisch ventilatiesysteem en HR++ glas.

Huren betaalbaar gebleven

Tegelijkertijd zijn de huren betaalbaar gebleven voor de laagste inkomensgroepen. De verbouwingen en verduurzaming van de woningen hebben mede hierdoor geleid tot teruggekeerd vertrouwen en veel enthousiasme bij de bewoners. Doordat er veel verschillende soorten woningen zijn, wonen zowel alleenstaanden als gezinnen dicht bij elkaar. Nieuwkomers, kwetsbare huishoudens en oorspronkelijke bewoners wonen samen in één blok. Het vroegtijdig betrekken van bewoners bij het plan heeft geleid tot een groter gevoel van verbondenheid en eigenaarschap bij bewoners van hun woning en buurt.

Bij de renovatie is de markante hoek met etage tot in detail teruggebracht

Totaal plattegrond Blok 6 met nieuwe woning plattengronden

Langsdoorsnede over A-A Blok 6

Dwarsdoorsnede over B-B

Locatie:
Gentiaanbuurt, Amsterdam

Opdrachtgever:
Woonstichting Ymere, Amsterdam

Ontwerp:
april 2019 t/m mei 2021 Marc Ibelings
Tim Schuijt

Oplevering:
Blok 6 & 7: oktober 2021

Aantal woningen:
Blok 6: 43 woningen
Blok 7: 42 woningen

Totaal 85 woningen

Aannemer:
Van Braam-Minnesma, Wormerveer

Constructeur:
Berkhout Tros, Alkmaar

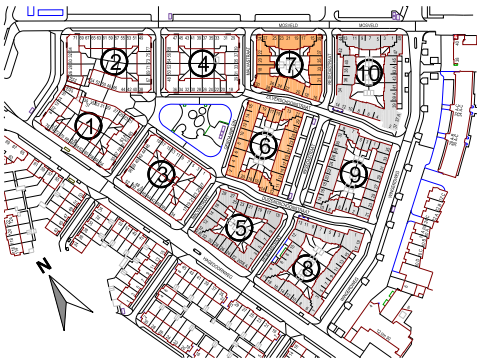
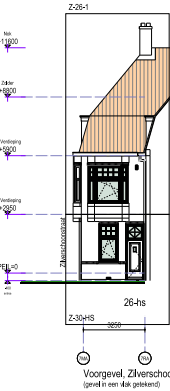
Installatie Adviseur
Nieman, Utrecht

Bouwkundig tekenwerk:
LMV bouw+kundig adviesbureau, Schiedam

Kleuronderzoek:
BBA, Utrecht

Renovatatie Blok 7 de aansluiting op het stadswarmtenet is in volle gang

Situatie, Schaal 1:1250

Geveltekening Blok 7